

> **Retouradres** Postbus 16228 2500 BE Den Haag

Aan de minister van Financiën
De heer mr. W.B. Hoekstra
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG

**ATR, Adviescollege
toetsing regeldruk**
Rijnstraat 50
2515 XP Den Haag

Postbus 16228
2500 BE Den Haag

Onze referentie MvH/RvZ/HS/bs/ATR0927/2019-U162

Uw referentie

T 070 310 86 66
E info@atr-regeldruk.nl
www.atr-regeldruk.nl

Datum 19 december 2019
Betreft Plan van aanpak witwassen

Geachte heer Hoekstra,

Op 3 december 2019 heeft het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) het Wetsvoorstel plan van aanpak witwassen ontvangen. De internetconsultatie voor dit wetsvoorstel wordt gehouden van 2 december 2019 tot 14 januari 2020. Het voorstel omvat drie maatregelen ter voorkoming en bestrijding van witwassen en financiering van terrorisme. De eerste maatregel is een verbod voor handelaren om contante betalingen vanaf € 3.000,- te doen of te accepteren. De tweede maatregel is het vergroten van de mogelijkheden om informatie te delen tussen Wwft instellingen. Voor de tweede maatregel worden Wwft instellingen verplicht om bij een verscherpt cliëntenonderzoek navraag te doen bij de vorige dienstverleners van de klant. De derde maatregel houdt in dat het mogelijk wordt om de transactiemonitoring uit te besteden aan een derde partij. Deze maatregelen maken deel uit van het plan van aanpak witwassen. Dat moet de integriteit van het financiële stelsel beschermen. Het verbod op contante betalingen boven € 3.000,- moet het stelsel aan de voorkant beschermen door het moeilijker te maken om illegaal verkregen vermogen het stelsel binnen te brengen. De uitbreiding van de verplichtingen en mogelijkheden om onderling gegevens uit te wisselen moet de poortwachtersfunctie versterken.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de gevolgen voor de regeldruk aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Het bestrijden van witwassen van met criminele activiteiten verkregen vermogen is van belang voor de preventie en repressie van criminaliteit en voor de bescherming van de integriteit van het financiële stelsel. De toelichting bij het wetsvoorstel gaat uitgebreid in

op de noodzaak om witwassen te voorkomen en te bestrijden in het algemeen. Specifiek voor de drie maatregelen wordt toegelicht dat deze deel uitmaken van een plan met diverse maatregelen. In het plan van aanpak wordt tevens voorgesteld om het toezicht op naleving te intensiveren en de opsporing en vervolging te versterken.

Witwassen (in de betekenis als het verhullen van de herkomst van het betreffende vermogen) is strafbaar gesteld, ook als niet is bewezen dat de herkomst van het vermogen is verkregen uit criminele activiteiten. Contant geld is het meest gebruikte betaalmiddel om criminele verdiensten wit te wassen. Contant geld is moeilijk traceerbaar. Daarom wordt dit betaalmiddel gebruikt om de herkomst te verhullen. Dat maakt het noodzakelijk om barrières op te werpen tegen witwassen met behulp van contant geld.

De verbetering van de informatie-uitwisseling is noodzakelijk om te kunnen voorkomen dat cliënten die bij een Wwft-instelling geweigerd zijn, door een andere instelling zouden kunnen worden geaccepteerd omdat de informatie over de eerdere weigering daar niet bekend is. Ook de mogelijkheid om de transactiemonitoring uit te besteden is noodzakelijk om te kunnen bepalen of transacties als verdacht kunnen worden aangemerkt. Als geldstromen om niet op te vallen worden verdeeld over meerdere Wwft instellingen, is dat voor een enkele instelling moeilijk waarneembaar. De uitbesteding van de transactiemonitoring maakt het mogelijk om dit soort gevallen aan het licht te brengen.

Het college heeft geen opmerkingen ten aanzien van de toelichting over nut en noodzaak van deze maatregelen.

2. Minder belastende alternatieven

Voor het verbod op grote contante betalingen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de ons omringende landen. België heeft de grens in 2014 van € 5.000,- naar € 3.000,- verlaagd. Duitsland kent geen verbod. In Frankrijk geldt een grens van € 1.000,- om een waterbedeffect¹ zo veel mogelijk te voorkomen is gekozen voor de grens die België hanteert. Het verbod op contante betalingen boven € 3.000,- is afgewogen tegen het alternatief om de meldplicht die nu geldt vanaf € 10.000,- te verlagen tot € 3.000,-. Het verlagen van deze grens zou echter leiden tot meer regeldruk voor een grotere groep handelaren en cliënten. De keuze voor het verbod op contante betalingen boven € 3.000,- voor handelaren maakt het daarentegen mogelijk om voor hen de meldplicht voor ongebruikelijke transacties te laten vervallen. Dat is minder belastend voor deze handelaren. Overigens blijft de meldplicht voor andere Wwft instellingen zoals financiële ondernemingen bestaan.

Het doel van het delen van informatie tussen Wwft-instellingen is de effectiviteit vergroten door tegen te gaan dat cliënten waarover integriteitsrisico's zijn geconstateerd, opnieuw dienstverlening kunnen aanvragen bij een andere Wwft-instelling. Voor die instellingen is deze uitwisseling tevens minder belastend omdat ze dan bij een verscherpt cliëntenonderzoek gebruik kunnen maken van eerder gesignaleerde integriteitsrisico's.

¹ Als de regels in een buurland soepeler zijn, kunnen criminelen hun met illegale activiteiten verkregen middelen daar witwassen.

Het doel van het kunnen uitbesteden van de transactiemonitoring is om de effectiviteit van de monitoring te vergroten door het combineren van transacties. Deze mogelijkheid is tevens minder belastend voor de Wwft-instellingen omdat op deze werkwijze naar verwachting tot minder vals positieve (onterechte) meldingen zal leiden.

Het college heeft geen opmerkingen ten aanzien van de afweging van minder belastende alternatieven.

3. Werkbaarheid

Het verbod op contante betalingen geldt alleen voor partijen die beroeps- of bedrijfsmatig handelen in goederen. Het verbod geldt niet voor de partijen waarmee zij handelen. Maar die partijen kunnen in de praktijk niet contant afrekenen met deze handelaren omdat dat voor die laatsten verboden is. De klanten van deze handelaren moeten, als ze contanten hebben waarmee ze willen betalen, deze eerst bij een bank storten voordat ze kunnen afrekenen. Omgekeerd, als deze klanten iets verkopen omdat ze contanten nodig hebben, moeten zij die contanten bij een bank opnemen. De meeste banken staan niet toe dat zulke bedragen uit de geldautomaat worden opgenomen. Maar als de klant rood staat op zijn bankrekening, kan hij dat geld helemaal niet opnemen. Terwijl die roodstand juist de reden kan zijn voor de verkoop. Het verbod heeft daarom verderstrekkende gevolgen dan uit de toelichting blijkt. Voor specifieke sectoren² zijn er mogelijk gevolgen voor de werkbaarheid van de klanten van beroepshandelaren.

3.1 Het college adviseert om na de invoering te monitoren in hoeverre het verbod op grote contante betalingen werkbaar is voor de klanten van handelaren voor wie dit verbod geldt.

De verplichting om informatie te delen met een andere Wwft instelling als eerder integriteitsrisico's zijn geconstateerd, is beperkt tot dezelfde categorie Wwft-instelling en tot daadwerkelijk geconstateerde integriteitsrisico's. Met de onderling gedeelde informatie zijn instellingen beter in staat om hun cliëntenonderzoek risico gebaseerd in te richten. Voor cliënten bij wie integriteitsrisico's worden gesignaleerd, kan de onderlinge uitwisseling van gegevens over cliënten tot gevolg hebben dat deze laatste geen gebruik meer kunnen maken van de gewenste dienstverlening. Als dat terecht is zien we dat als het functioneren van de witwasbestrijding. Maar klanten bij wie onterecht integriteitsrisico's worden gesignaleerd, (fout positief) worden met dezelfde gevolgen geconfronteerd, terwijl het voor hen moeilijk is om bezwaar te maken tegen zulke weigeringen door de Wwft-instellingen.

3.2 Het college adviseert om ondersteuning te organiseren voor klanten van Wwft-instellingen aan wie vanwege de poortwachtersfunctie dienstverlening ten onrechte is geweigerd.

² Bijvoorbeeld handel in auto's, vee of kunst.

4. Gevolgen regeldruk

De gevolgen voor de regeldruk van het verbod op contante betalingen zijn berekend als nihil, omdat aangenomen is dat de handelaren die door dit verbod geraakt worden, reeds beschikken over de mogelijkheden om betalingen giraal te verrichten. Een bijkomende vermindering van de regeldruk wordt veroorzaakt door het vervallen van de verplichtingen bij contante betalingen van € 10.000,- of meer. De betreffende instellingen hoeven dan geen cliëntenonderzoek te verrichten en geen ongebruikelijke transacties te melden. De vermindering van de regeldruk is berekend op € 93,- per cliënt. Niet in beeld is gebracht hoeveel cliënten dat betreft.

De gevolgen voor de regeldruk per verscherpt cliëntenonderzoek zijn berekend op een structurele toename van € 69,75 per onderzoek. Niet in beeld is gebracht hoeveel van dergelijke onderzoeken elk jaar zullen moeten worden uitgevoerd.

4.1 Het college adviseert de analyse van de regeldrukeffecten van het wetsvoorstel kwantitatief uit te werken conform de Rijksbrede methodiek, daarbij ook rekening houdend met de eerder vermelde adviespunten.

De mogelijkheid om de transactiemonitoring uit te besteden heeft geen gevolgen voor de regeldruk. Dit wetsvoorstel voorziet slechts in die mogelijkheid en introduceert geen nieuwe verplichtingen.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van de consultatieversie van dit voorstel:

Indienen nadat met de adviespunten rekening is gehouden

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris